

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.—
zunaj Trstu po pošti vse leto, 2 . 40
polu leta, 1 . 20
četrt 70
Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje zanavadne tistopne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 2 krat
6 3 krat
Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolinu, V okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Bar-koli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuž, v Skednji pri Fr. Sanein M. Magdaleni zg. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Vabilo na naročbo.

Prosimo vse one naročnike, kateri so še za lansko leto na dolgu z naročnino, kakor tudi za letošnje leto, naj nam jo takoj pošljejo, ker tudi mi moramo poravnati v tiskarni. Poleg obilega dela in sitnosti še materialne škode ne moremo trpeti. Treba pa nam je v Trstu časnika, katerega je dolžna podpirati vsa Slovenija, tu so vrato v državo in tu je nje zlata jama za nas Slovence, vzlasti za naše potomce. Prvo številko pošljemo vsem starim naročnikom in drugim znancem, kedor se ne misli naročiti, naj jo vrne.

Opravništvo.

1879.

Z nova na delo.

Ko gospodar svoje žitne zaloge pregledava, veselo mu oko zre po lepih pridelkih, preračuna s trudom pridobljeno imovino, načrte si kuje v mislih, kako bi napredoval prihodnje leto. Skrbno zaklene hramove, da mu ne odnese imetja zlobna roka. Viharji tulijo okrog hiše, a mirno počiva vsa družina pod varnim poslopjem v domačem miru in zadovoljstvu.

Staro leto je minolo, malo dni ima še novo, še čutimo utrujene ude duševnega delovanja za blagor naroda, računamo po minolosti in radostno zabimo muke, videč pred saboj vspeh. Z nova bode treba začeti, kliče Slovanom mlado leto, z nova stopiti v boj, ker boj je vsakdanja potreba in uma svitli meč najpotrniše orožje. Z veseljem se ozira Slovan na minolost, broji mej saboj junake, mnogo jih pogreša, padli so močni stebri naroda, a na razvalinah mladi izrastki stotero vršičkov poganjajo in množijo moči.

Na jugu zarja vstaja, poljublja le-dene severne vrhove: Na delo z nova! kliče gospodar, plamteče moči naj pospešujejo naša podjetja, osoda nam se je nasmijala; pogledajte v minolo leto nazaj, pridobili smo mnogo, toraj neumorno naprej! naš krog mora večji biti, do mraka nam je še mnogo pridobiti.

Pred letom smo pisali na tem mestu o minolem letu, zabilježili smo več stvari z nado, ki je danes spolnjena.

Z nova na delo! kliče zopet danes „Edinost“, kali nesmrtnih ran Slovanstva so postale čvrste mladike, gojimo jih, da osorej postanejo drevesa košatimi vejami. Na delo, bratje Slovani! trebimo trnje in osat iz zemlje, ktero je pognojila slavanska kri, izrujmo škodljive korenike ptujstva, ki nam podrasta mladike domovine. Z nova na delo! mladi šolarčeh z rastrgano abecedo, naj ti ne pokvari studena slana kali narodnosti; z nova na delo, narodni učitelj, naj te ne straši pretenje, da si Slovan, da ljubiš svoj jezik, svojo domovino; ozri se na jug, rumena zarja naj ti obsveti obraz in naj ti lije v srce novih moči. Obdeluj mlade kali skrbno, zalivaj z narodno ljubeznijo ovenelim srcem, očisti plemenite rastline gosenc in mrčesov, podpri s značajnostjo omahljive mladike, da jih ne poruši nemčurstvo i lahonstvo.

Z nova na delo! čvrsti dijak, na tebe se narod naslanja, bodi mu zdrava podpora, saj sloni na temelju vednosti prihodnost naša. Oboroži se z uma svitlim mečem, da bodeš delal pot potomcem čez zapuščeno narodno zarastlo polje.

Z nova na delo, narodna duhovščina, dika slovenskega naroda, v tvojih rokah je upliv, dokazuj še dalje s podvojeno močjo bornemu kmetu, da je sin velikega naroda, katerega je Bog ko listja in trave ustvaril. Uči ga ljubiti narod, spoznavati njegovo veljavo in moč ter ceniti njegovo zvestobo.

Ne tresi se dalje, narodni uradnik; z nova na delo! otresi si prah birokratizma, tudi ti imaš veliko nalogo. Vkrepi zupanje kměta in narodnjaka sploh s tem, da mu v narodnem jeziku podaješ spise. Naj te ne straši pri volitvah odkritosrčnost, voli po svoji narodni vesti, dokaži zagrizlim nasprotnikom značaja veljavo po naravnem in božjem pravu.

Z nova na delo, slovenske matere! gojite vrle Slovence in Slovenke, cepite v mlada srca narodno zavest, učite jih mili naš jezik, zapirajte srca spačeni ptujščini, opisujte jim s črnimi barvami izdajstvo in odpadništvo.

Ve, brhke slovenske deklice, z nova na delo! ne odpirajte srca ptujen, omrzne naj Vam vsaka ljubezen do onih, ki niso Slovani, ne podajte v zakon roke nasprotnikom, da ne postanete nasprotnice lastnemu narodu.

Z nova na delo! kliče „Edinost“ čvrstim slovenskim mladeničem; obračajte se od ptujih cvetic, v domačem vrtu si rožice zbirajte, domačih rožic je lepši cvet in čbelic naših slajši med. Zakon iz domačega rožmarina je najbolj čislán, zarod njegov je prava ograja vsacej ptujščini.

Slovenski ratar, zdravo jedro naroda, z nova na delo! ti si njegova podlaga, naj iz tvoje borne kože prihajajo narodni pesniki, čislani učenjaki in uradniki, dušni pastirji in hrabri brambovci domovine.

Tudi ti nisi pozabljen, slovenski vojak, naj pod tvojo suknjo plamti ljubezen do domovine, z nova na delo! treba bo iti, domovina naša mora večja biti, nabrusi meč; leto 1879 ima mnogo skrivnega v sebi, še ni popolnem pogažen v prah sovrag domovine, njegov prijatelj ošabno dviga glavo, tudi on bo moral ukloniti se, ali poginoti na zemlji, po kateri je naš ded mirno čedo pasel in oral. Ne hrani krvi, kadar jo je treba za svobodo točiti, državi le iz zveste krvi, ki namaka zemljo, vstaja mir i svoboda.

Z nova na delo, vsi prijatelji naši! podpirajte nas in mi bomo vas, bodite moč-na zaslomba straži na Adriji, naše delo je mučno, ostro gledamo sovražniku v obraz, srčno mu stavimo prsa v bran. Z nova na delo, nas kliče mati Slava, združimo svoje moči, branimo narod na levo in desno, žrtev se ne strašimo, pogledjmo druge narode, kakova je njih zgodovina, koliko so oni prebili, a danes so združeni, zadovoljni česté prah in pepel svojih boriteljev.

Bog daj, da ne bi bilo naše vošilo zastonj, naj prodre oblake, bodi nam mila osoda, da se izvrši delo, ktero se je krvavo začelo. Ugodno je bilo minolo leto Slovanstvu, ugodno narodni ideji, ugodno Avstriji, to leto pa naj postavi Slovanstvu krono na glavo. Zgodovina naj pozlati okvir tega leta, naj mu odloči častno mesto, da bodo potomci govorili: Leto 1879 je bilo začetno leto zlatega sadu, katerega uživamo, kajti naši očetje so orali z jeklom, s krvjo zalivali livade, se svojimi kostmi gnojili polje, po katerem sije zdaj svobode zlato solnce. Z nova na delo vsi, da nam ne zatone solnce, ki ogreva narodna srca i junška prsa.

Zadnja seja bivšega tržaškega mestnega zbora.

Zakaj je bil tržaški zbor razpuščen?... Odgovor: Ker je njegovih hudobij mera do vrha prikipela. Pomanjkanje avstrijskega domoljubja, zatiranje slovenske narodnosti, slabo gospodarstvo, brezozirno in neotesano ravnanje z nasprotniki — to so pglavitni grehi, s katerimi si je bivša večina sedaj razrušenega zbora postavila žalosten spomin v zgodovini tržaškega mesta. Poglejmo le nazaj v zadnjo sejo, ki je bila 22. novembra p. l., ko so mestni očetje lepo skupaj sedeli, pa si še sanjali niso, da sedé skupaj zadnjikrat in da jim vže čez tri dni sv. Katarine prinese mrtvaško pismo! Vedeli niso še nič, pa čutili so menda vže kaj, drugače ne bi bili prav v tej seji ponovili vseh zgoraj naštetih svojih pglavitnih grehov. To ni bila seja, bil je škandal. Naj zvedó o tem kaj tudi tisti, ki ne hodijo na galerijo poslušat obravnav ali se sicer malo zanimajo za to, kar se godi v počenaj palači; naši okoličani pa naj vedó, kako se možato za njih koristi poganjajo njihovi zastopniki, razen enega, kadar se jim za to ponudi prilóžnost.

Okoliški svetovalec Burgstaller stavi nujni predlog, naj zbor dovolji 500 gld. za dostojin sprejem domačih vojakov, ki se v kratkem povrnejo z bojišča domú. Župan sam podpira nujnost predloga, katera je jasna vsakemu, ki pomisli, da se imajo vojaki vže čez kake dni povrnóti domú, toda modrej večini to ni jasno in predlog pade!

Prošnja cerkvenega oskrbníštva v Barokovljah za razširjanje one cerkve izroči se odboru v pretres in poročevanje.

Na vrsto pride šolskega odseka predlog, naj se v Škedni napravi paralelka z laškim učnim jezikom, češ, da med 247 učenci in učenkami je blizo 50 otrok, ki ne ume slovenskega jezika in sta prva dva razreda vže tako prenapolnjena.

Govor okol. svetovalca dr. Loserja:

„Da je število šolskih otrok toliko, da treba šolo v Škedni razdeliti v več oddelkov, to je jasno in očividno; zato bo to za šolo na vsak način dobrota, ako se razdeli v štiri oddelke. Ali se ima v novem oddelku učiti v italijanskem jeziku, ali ne; to je odvisno od števila Italijanov, ki ne umejo učnega jezika. Ti so ptujci, z ozirom na vas, in sicer otroci delalcev, ki delajo v ladijedelnih ali pri drugih obrtih pri Škedni, ali pa, če ne bivajo v Škedni zaradi dela, raji stanujejo v Škedni, da ne plačujejo toliko za stanovanje. Hotel bi toraj, naj se dobro dokaže, bode-li stalno ono število učencev, ki ne umejo slovensčine ali ne; ako bi po nesreči nehálo tamošnje delo in bi toraj tudi umanjali otroci onih, ki slovenskega ne znajo; tedaj je naravno, da ne bi bilo nobenega vzroka, da se v četrtem oddelku uči v jeziku, ki ga ne govore škedenski otroci. Jaz res ne vem in nisem po tem povpraševal, kako je s to zadevo: je-li res letos toliko laških otrok, da bi si lahko

obetali stalen obstoj laške paralelke; ker, ako bi bilo število le majhno, z velikim obžalovanjem bi moral omeniti, da otroci v okolici morajo od veliko večje daljave hoditi v šolo, kakor na primer iz Gropade v Bazovico, kder je daljava večja, nego iz Škedne k sv. Jakopu. Toda, če Škedenska vas ima zadostno število otrok, ki ne razumejo slovenskega jezika, pravično je, kakor povsod; da se skrbi za te, ki govore svoj jezik, pa bi bilo pravično da bi se skrbelo tudi za one drugega jezika.“

Svetov. Ventura predlaga naj se stvar odloži do takrat, ko se bo pretresal proračun za l. 1879.

Govor okol. svetovalca Nadliška:

„Škedenski kmetje ne prašajo paralelnega razreda z laškim učnim jezikom. Bral sem v nekem poročilu, da vratarjevi otroci iz mestne klalnice hodijo v mesto v šolo; toraj še bliže imajo v mesto oni, ki stanujejo za sv. Andrejem pri arsenalu. Ni daleč tudi privatna ustanovljena šola, katera po zborovem dovoljenji nosi ime ustanovitelja. Toraj mislim, da ni treba denarja izdajati za podučevanje v laškem jeziku, po katerem nihče ne praša in je to le želja šolskega odseka.“

Svetov. Mahlič govori za odsekov predlog; Venturov predlog pade.

(Dalje prihodnjic.)

Dopisi.

V Tržaški okolici, 8. januarja.

Da iz okolice pišem, napotile so me volitve v prihodnji mestni zbor. Poročilo o razpuščenju mestnega zbora, katero prinašamo na drugem mestu, zadostno jasno kaže, kako so Lahi z nami delali in na svojo roko gojili laško politiko, in očitno kazali mrzkoto do Avstrije in do nas Slovencev.

Okoličani, pazite na magistratove apostolje, kateri uže zdaj po okolici lazijo in slepe ljudi, da bi na svoj lahonski mlin vodo obračali; tem pomagajo tudi nekteri odpadniki našega naroda, ki so v magistratovi službi.

V Rojan zahajata dva magistratovca ter zalivata z vinom pevce in druge, da bi pripravili pot k prihodnji zmagi, ali tička, le ven z denarjem, plačujta kolikor hočeta, račun delate brez krčmarja. Naj bode znani odpadnik Ferluga in oba magistratovca še tako pri volji, na zadnje se bode le smijal Slovenec, gospodar lastne zemlje, a ne Garibaldin in zavržen lahon.

Posebno opozarjamo vrle rojanske pevce, kateri so imeli uže priliko s županovim adjunktom in njegovim pristašem se pri Boletu dobro gostili. — Če tudi odpadnik M. Ferluga nasvetuje kandidata Laha i naj potrosijo Lahoni kolikor hočejo, Rojanecv menda ne presleparijo.

Časi so se spremenili, letos se piše 1879; 11 let je uže minolo, ko so vpili po ulicah: „fuori i schiavi!“ zdaj se pa nekaj drugega čuje po Trstu in to je klic prave-

ga Avstrijca, ki bo znal pomesti smeti s pots. Pala je klika, ki je za obečano Italija propagando delala, in z novci ubogih davkoplačevalcev po turški gospodarila.

To leto prinese mnogo sprememb, raztrga zagrinjalo, ki je krilo turško gospodarstvo one stranke, ki danes na sramotnem odru stoji s tablico na prsih: *Vidite davkoplačevalci, tu je svojat, ktera je po denarnih potiskih zasedala stole na občni tribuni.* Dvanajsta ura je odbila in mogočni grom je odbacno! zaščitnike ptujstva in nasilstva.

Okoličani, pripravite se, da pokažete svetu, čegava je ta zemlja, katero so Vam vaši pradedi krepko branili, pokažite, da ptujec nam nikdar gospodaril ne bode; pokažite svetu, da je Adrija naša in avstrijska. Može v Rojanu, pozor! postavite se magistratovim sladkačem, ki za *Vaše* novce vas hočejo podjarmiti. Vzemite si v izgled poslanca Škednje, kako je on branil okoliške pravice, kako je on obečal hribe in doline, ali kaj je storil! za okolico nič? Domač zaupa vreden mož naj zastopa Vas, a ne Garibaldinec in ptujec.

Prodirovič.

Kritični politični pregled.

Nobene važne politične novice nemamo danes zabilježiti iz domače države. Državni zbor praznuje praznike, da se odpočije za zadnje zasedanje, potem pa ide v pokoj, katerega mu ne zavidamo. Iz setve, katero je sejal, nij bilo kruha; nadživel je lastno slavo, katero so mu nekda peli njegovi privrženci, na Nemško škileči judje i tiste vrste ljudje, ki se pasejo v občnej moralnej gnjilobi. — Nadejamo se, da bode prihodnji državni zastop boljši, ker je ljudstvo sprevidelo, da so sedanji zastopniki mnogo zagospodarili, a nič ne prigospodarili.

Kakor z državnim zborom, enako je z našim ministerstvom. Tudi njemu bje zadnja ura, v malo dneh pojde v zasluženi pokoj. Nij imelo sreče, ker nij hodilo po pravem potu, hotelo je gospodovati se stran-ko, izmej katere se je porodilo, zato je strohnelo, ker je bila i ona trohljiva; nij moglo spolniti obečanja, da zniža davke i državni dolg; davke je še povišalo, če tudi je državni dolg narastel. Priznavati moramo sicer, da so bili ministri jako marljivi, a sama marljivost nij zadosti, ministrom je treba še mnogo družih lastnostij. Glavna njihova napaka je bila, da niso ozira jemali na celoto, to je: na avstrijske narode, ampak le na ono stranko, ki je prišla do večine umetno z nepravničnim pritiskom, a ne po naravnem državnem razvitku. Zato se je narava vžalila, ter kaznuje zdaj to, kar se je nanjo grešilo. Gospodje ministri so res mnogo delali, a mej njihovim delom so zanemarjali najpotrebniše reči.

Kako je v uradih, ki so pod njihovim področjem? Grozno žalostno je. Kako so fizično, moralčno i financijelno propali! Pri-povedujejo se nam o tem reči, katerih bi nikakor ne mogli verovati, da ne bi o resnici imeli trdnega prepričanja. So ministri,

ki o rečeh svojega področja še pojma nemajo, zato se tudi zanje ne brigajo i puščajo, da delajo drugi, kakor se jim ljubi. Na dolgo i široko bi morali pisati, da razložimo, kako strašno zarad tega država trpi, kako se zanemarjajo najvažnije reči i pretirujejo take, na katerih ni dosti ni malo nij ležeče, kako i kakošni uradniki se imenujo, v višje službe postavljajo, tu z delom preobkladajo, tam Bogu čas i državi denar kradejo, kako se službe vstvarjajo le zarad osob, a ne iščejo osebe službam pristojne, kako se goji nemoralnost mej državnimi uradniki, i zakaj. — O tem bi morali kaj vedeti ministri, kaj govoriti državni poslanci, kaj pisati prvi dunajski časniki, tu je Avgijev hlev, ki se mora strebiti, ako nečemo propasti. Pa Bog pomagaj, minister tega ne vidi, državni poslanec tega ne ve, in uradnik, ki to vidi, tega ne sme povedati, da službe ne zgubi.

Tudi iz zunanjih držav je malo novic. Turčija je menda privolila, da spomladi avstrijska vojska s turško vred zasede novibazarsko okrožje. Obe vojski — avstrijska pa turška — pač ne boste mogli miru mej saboj vzdržati; Avstrija naj bi šla do Soluna, dežele na levo naj bi vzeli Grki, Rusija nam bi posedla Carjigrad, potem bi rešeno bilo turško prašanje, ker prej tega nij mogoče misliti.

Ker Turki še vedno niso izročili Podgorice Črnogorcem, zato preté ti siloj jo vzeti, ruska vlada pa je naznanila turške, da ne pokliče svoje vojske iz Rumelije, dokler se Podgorica ne izroči Črnogorcem.

Kosaki, vrnovši se z bojišča v Malej Aziji, zanesli so črno kugo v astrahansko okrožje; nadejati se je, da se ne razširi i kmalu ukroti, ker je zima ter je ruska vlada vse storila, da odvrne to božjo šibo.

Poročilo

političnega društva „Edinost“ obravnav v XX. občnem zboru v dvorani tržaške čitalnice 6. januarja 1879.

Predseduje g. predsednik J. Nabergoj, zapisuje tajnik I. Dolinar, vlado zastopa višji komisar g. vitez Vidic.

G. predsednik naznani, da je zborovanje pričet.

I. točka: Predlog letnih računov, je izostala, ker še niso bili dovršeni računi in skleneni.

G. Dolenec: Jaz stavim predlog, naj se uže danes volijo pregledalci računov, da stari odbor, ko vse vredi, dá račune v pregled, pregledovalci pa v prvem zboru poročajo o tem.

G. Malalan: Jaz se popolnoma strinjam s predlogom g. Dolenca, da se uže danes volijo trije možje, kateri bodo pregledovali račune in ob svojem času poročali občnemu zboru.

G. predsednik dá predlog na glasovanje, ki je bil soglasno sprejet.

Na predlog g. Dolenca so bili za pregledovalca računov izvoljeni soglasno gg. Novak, Pipan in Sterle.

II. točka: Tajnikovo letno poročilo o društvenem delovanji:

„Slavni zbor!“

Politično društvo „Edinost“, katero deluje uže četrto leto, obhaja danes svoj občni zbor. Ako se ozremo nazaj na prejšna leta, reči moramo, da je društvo pri vseh slabih svojih močeh si vendar pridobilo dobro ime talo pri vladi, kakor v narodu.

Naši nasprotniki so s pazljivim očesom vedno gledali delovanje našega mladega društva, a nikdar nijso imeli prilike nastopi ga po laških časopisih, ker se je držalo pravega pota in zdravih načel. Koliko je koristilo narodu v Trstu in okolici, to ne pripoznava le narodnjak, temuč tudi nasprotnik.

Danes je nastopilo 4. leto in ako Bog dá in edinost slovanska, začne svoje moči razprostiti na levo in desno v prid narodu, v brambo njegovih pravic in omiki na korist. Letošnje leto, od 31. marcija 1878 pa do danes, imelo je 4 odborove seje, 3 občne zборе in tabor v Dolini v Istni, kateri je bil sijajen in na kterega ni le društvo ponosno, temuč vsi avstrijski i zunanji Slovani, kajti dokazal je tabor v Dolini, da smo na jadranskih obalah le Slovani zvesti avstrijci, da se vlada sme na nas zanašati in opirati. Dolinski tabor, ki je bil, kar se občno potrjuje, eden najlepših slovenskih taborov na Slovenskem, dal je smrten udarec „Italiji irredenti“ in naši sosedje onkraj Adrije so sprevideli, da na naši zemlji ni za njihove namene posluba.

V zadnjem občnem zboru so bili trije za narod zasluženi možje izvoljeni za častne ude in ti so: dr. J. Bleiweis v Ljubljani, dr. Štefan Kočevar v Mariboru in župnik Davorin Trstenjak, znani slovanski starino slovec. K dr. Bleiweisovi 70. letnici je društvo poslalo posebno deputacijo, ktera mu je izročila krasno diplomu, kar je starčka do solz ganilo, ko je videl, da se ga hvaležno spominjajo Slovenci na jadranskih obalah. Nobeno leto ni bilo društvo tako troški obloženo, ko minolo, to je čutilo tem bolj, ker je uže dve leti mnogo udov zastalo se svojo mesečino. Tabor je prizadel obilo troškov; tiskovina za tabor, diplome in adrese ter druge priprave so stale nad 100 gld.

Zatoraj pa se ni treba strašiti slavnemu zboru, ako ima društvo dolg, lahko se poravna v tem letu, ker toliko ne potrosi. Zatoraj vabim Vas, čestiti udje, da nabirate ude, da bode društvo močno in lahko zadostovalo vsem potrebam, posebno pri prihodnjih volitvah.

S tem sklepam letno poročilo ter priporočam vsem čestitim udom v novem letu obilo gorečnosti za narodno stvar.

Ko je tajnik končal letno poročilo, popraša g. predsednik, ako ima kedo k letnemu poročilo še kaj omeniti, pa ko se nobeden ni oglasil, naznani III. točko: Volitev odbora, seja preneha za nekoliko časa, občinstvo se po dvoranah razdeli in posvetuje o novih odbornikih. Ko zopet pred-

sednik pozove zbor v dvorano, oglasi se g. Pečar za besedo, ter prosi, da bi se prečitala društvena pravila.

G. podpredsednik tedaj pravila prebere.

G. Pečar stavi predlog, naj bi se predlagali odbarniki in „per acclamationem“ izvolili, ker čas poteka i več udov ima daleč domu.

G. Nadlišek je tega menjenja, da bi se volili.

G. Dolenec podpira nasvet Nadliškov povdarjaje, da je najsvetejša pravica, voliti odbornike po svojem prepričanju in predlaga, da se stvar prej izvrši, naj se volijo tri komisije.

G. Dolinar podpira predlog g. Pečarja rekoč, da se s tem nikakor ne krati nikakoršna pravica, ampak, da je to le olajšava daljnim odbornikom, da lažje prej otidejo, ker je pozno.

G. predsednik da predlog na glasovanje in sicer g. Pečarjevega, ki je bil soglasno sprejet.

G. Dolinar predlaga odbornike in njih namestnike, ki so bili vsi soglasno sprejeti in izvoljeni „per acclamationem“: za predsednika J. Nabergoj, državni poslanec, za podpredsednika V. Dolenec, za tajnika J. Dolinar, za denarničarja Št. Nadlišek, drugi odborniki so: I. Primožič, dekan J. Jan iz Doline, Fr. Sabec iz Podgrada, T. Novak, I. Gorjup in I. Sancin.

G. Dolenec predlaga, naj se uže danes odbor konstituiru in seja napravi, kar je bilo potrjeno.

Za odbora namestnike so bili izvoljeni gg. I. M. Purič, I. M. Malalan, I. M. Vatovec, I. Gerlanec, A. Metlika iz Klanca, F. Ravnik župnik v Dvoru, oba iz Istrije, F. Smerdu, A. Trobec, M. Pečar.

(Dalje prihodnjic).

Domače stvari.

V pojasnilo vsem čestitim udom političnega društva „Edinosti“ moramo povedati, do sta list in društvo vsak zase, da po novih pravilih ne dobiva več ud političnega društva časnika brezplačno, kdor se naroči na list, je naročnik, v društvo pa se mora posebe vpisati ter plačati na mesec 10 kr. Vsak odlični okoličan bi moral biti ud, da bomo mogli vspešno delovati.

Letna statistika Trsta in okolice. Rojenih je bilo 4256 duš, 2185 moških, 2071 ženskih. Umrlo jih je 4047; 2122 moških, 1925 ženskih. Zakonov se je sklenilo katoliških 861.

Slovensko delalsko društvo v Trstu je imelo v nedeljo v Rosetijevi dvorani prvi svoj občni zbor, v katerem se je ustanovilo. Predsedoval je g. poslanec Štefan Nadlišek. Zbralo se je bilo obile okoličanov. G. predsednik odpre zbor z jedrnatim govorom in nazadnje zakliče trikratni živijo svitlemu cesarju Franc Josipu, kar je gromovito odmevalo od zbranega občinstva. Ker še ni bilo pravil v slovenskem jeziku, tudi jih ni

hotel predlagati, ampak si to pridržal za drugi občni zbor, kateri se v 14 dneh skliče. G. predsednik je v govoru posebno poudarjal stan domačega delalca, primerjal ga ptujcem, kateri posebno v Trstu spodrivajo domači element. Ko mi o delalskem društvu govorimo, katero uže leta snujemo, veže nas sveta dolžnost, da navedemo tudi napake, katere se morajo odstraniti. Brezstransko, le v korist ubogim delalcem in lastnemu narodu bomo večkrat na tem mostu govorili. Za danes priporočamo, naj se ne jemljó v društvo ptuji dvomljivi ljudje, kateri se na videz silijo osrečavati naš narod, pa še našega jezika ne znajo. Nismo sovražniki ptujcem, spoštujemo vsacega, kateri je značajan, ali zaupati smemo le domačinom, katere poznamo, da imajo veljavo mej lastnim narodom, in kateri so uže pokazali to dejansko. Oni ptujci pa, ki obečajo nevednemu ubogemu delalcu zlate gradove, kateri mamijo z upapolnimi nadami delalca; takih se ogibajmo; kakor skušnja uči prav pri nekem drugem društvu, v katerem so do malega sami Slovenci, prepričali so se prepozno, da so polnili z novci posodo brez dna. Kdor pri pomočnem društvu koristi išče, mora v resnici delati le za blagost svojega naroda, za človečanstvo, a ne, da uropa ubogega delalca.

Okoliški in tržaški delalci, priporočamo vam delalsko društvo, a to mora zdravo in častno biti ustanovljeno na pravi podlagi, to je na narodni. Mi smo Slovenci in zvesti Avstrijci, ko taki hočemo krepiti narod in državo, v kateri prebivamo. Upisujte se pridno v društvo, da bode nas veliko; delajmo eden za vse in vsi za enega edini in složni. Dobro bi bilo, da bi se tudi staro društvo pridružilo novemu in naj bi se postavilo staro na narodno stališče. Da se pa to lažje zgodi, treba odstraniti one elemente, kateri le na to mislijo, da bi društvo pripravili v slabi finančni stan *sebi na korist*. Naj ne padejo te naše besede na skalo ali pesek, nado imamo, da obrodí dober sad. Našo geslo naj bo: *Z zedinjenimi močmi drug družemu na pomoč*.

O ustanovitvi delalskega društva nam je došla še ta vest po začasnem predsedniku, da je prišel k njemu nek Mozetič ter mu naznanil, da bodo hljubu sklepa občnega zbora pravila laška, i da je zato g. Nadlišek precej odstopil od predsedništva. Opozoriti moramo okoličane in slovenske delalce, naj se nikar ne spuščajo v nikakoršno zvezo z Mozetičem, niti z njegovim voditeljem, ako društvo ne bo na narodni podlagi, bilo bi le gnoj za laščino. Čudimo se Lahu, g. Sandriju in njegovemu pobočniku Mozetiču, da ustanovljajo drugo laško delalsko društvo, ko so prej v prvem bili.

Zakaj?? — — pa jih je vodstvo izpahnolo.

Pozor, ne zaupajte sladkim besedam, ki vam zidajo gradove v oblake, pa sami strgane kajže nemajo.

Recept po dr. Eisenbartu smo te dni v dunajski novi „Turčinki“ čitali; ona namreč svetuje, naj se v Trstu s tem odstranijo lahonske kukavice, ki le čez Adrijo gledajo, da se naseli „Deutschum“ na jadranske obale in tu vtrdi; ali nas Slovencev pa, ki smo glavni faktor, še omenja ne. Dunajska „Turčinka“ ne pozna tal na jadranskih obalah, njej morda ni znano, da ne raste tu nemška detela in želod; tukaj je doma lipa, le ta cvete in razprostira svojo vonjavo, ktera „Turčinka“ močno v nos žge. Nikdar se ne nasadi „Deutschum“ na obalah Adrije, zato poskrbimo uže Slovani. Dunajski „Turčinki“ je prosto svoje evangelije oznanjati svojemu zaščitniku Turku onkraj Bosfora, takraj pa se jej ni treba brigati za nas, mi uže brez nje vemo, kaj je nam po godi.

Statistiko prebivalstva v Trstu i njegove okolice je izdal tukajšni anagrafični urad, dela je bilo baje toliko, da je stalo 12 tisoč gld. vsi uradniki so imeli naočnike iz Rima, kajti v vsaki hiši v Trstu in po nekterih v okolici so videli same Italijane. Ni se čuditi, da je stalo 12 tisoč to delo, treba je bilo brusiti zobe, kajti pogriznoli so nad 30 tisoč Slovanov in vendar še živimo. Čudili se bode, dragi bralci, kako je to, ali kaj se hoče, to je sama lojalnost in udanost do Avstrije naših italijančičev kriva, katerih bi radi v množini pokazali, ne pa v malem številu, katero imajo v resnici. To ljudsko popisovanje je bilo čudno, hodili so po hišah uradniki ter popraševali, če po laški kašlajo, in ker ni nikdo slutil, da ga je magistratov uradnik za Italijo pridobil na papirju, šlo je to ročno od rok; ali danes se vse križem povprašuje: Bog ve, ali je nas tudi za Lahe zapisal.

Toliko odstotkov je vsako leto Slovencev manj v Trstu, da v malo letih ne ostane nobenega več, če ne bosta še Mihec in Jakec na počeni kolibi ure bila. Ta čudodelni urad bode treba poslati v mrzlo Franc Jožipovo deželo medvede in morske pse štet. Bog ve, koliko je tam njihovih narodnjakov in — pasje vere. Škoda, da je razstava v Parizu tako hitro minola, lahko bi statistiko razstavili z napisom: *Ako katera vlada želi pomnožiti svojo državo s katerim koli narodom, naj se oglasi pri Mihecu in Jakecu v Trstu na Laškem*. — To se ve, da ne bo verjetno, da je toliko slovenskih imen na Laškem, pa kazal je tako zemljevid, ki je bil pred nekterimi leti v tržaških šolah izobešen iz gole lojalnosti. — Čujte, dragi bralci, tudi časnikarstvo omenja „Tržaški almanah“ založen v Milanu zato, da ima več veljave; nemški časnik je v tem almanahu še milost našel, a „Edinosti“ i „Naše Sloge“ nij v njem; uže kde v Srbiji ali v Črnigori izhajate. Nek gospod nam je pravil, da je bila knjiga preblizu mašine, ko se je iz Milana v Trst vozila, pa se je vse Slovanstvo posušilo. Mnogo bi še omenili, ali bojimo se, da ne razžalimo lahonske udanosti da Avstrije.

Laška kultura. „Cittadinov“ urednik in neki Chiozza sta se pred malo dnevi na Korzi srečala in začela pa fakiško udrihati, tako je pisal „L'Indipendente“, ali ni se čuditi, da oni, ki nam po vsej pretvezi svojo kulturo silijo, večkrat tako delajo. V Trstu je to nekako navadno postalo, lani so se taki čini večkrat ponavljali, dobro bi bilo, da bi te vrste ljudje batine se saboj nosili kakor Kentukci v Indiji, potem bi bili v pravej obliki. „Il Cittadino“ je list, kateri se rad tja obrača, kder je boljši lov, to smo opazovali polnih 12 let, za njegovo stranko ni več dosti veljaven, kaj še prida, ko se ver popiha. „Il Cittadino“ uže ugiblje, kedo bo mestni župan; ali bi ne bilo dobro, ako bi Antonca k Mihecu in Jakecu postavili?... od tam se vidi celo v Benedke in v Rim pri luni.

Razne stvari.

„Pučke novine“ v Zagrebu, katere vreduje naš rojak g. Ljudevit Tomšič, in so po vnanjej in notranjej obliki podobne našim „Novicam“ in stopajo z novim letom v 3. tečaj. Slovincem, kateri se žele učiti hrvatskega jezika, so „Pučke novine“ primerno sredstvo. Uredništvo omenjenega časopisa nam javlja, da bo tudi slovenske dopise sprejemalo. Našim čitateljem ne bi smele manjkati.

Žandar-morilec. Neki bonyhadski žandar, imenom Csekay, živel je v prepiru s tamošnjim voznikom Brettnerjem. Minolo nedeljo prideta v neke krčmi pri Battaszecku skupaj, in vnel se je mej njima stari prepir; ko se je hotel voznik odpeljati, in je bil voz uže pripravljen, zgrabi ujezeni pandur svojo puško odtragušo, da bi voznika ustrelil. Ta se skrije za jednim drevesom na dvorišči, in krogla zadene tam stoječega hlapca, ki se smrtno zadet takoj na tla zgrudi. To videč, razjari se pandur še huje, in še jedenkrat nameri na voznika, ga zopet ne zadene, na mesto njega pa zopet drugega hlapca v stegno. Besni pandur naposled nameri na se, a se nij smrtno zadel.

Zahvala.

Podpisana se zahvaljujeva vsem znanecem in prijateljem, in tudi odličnim gospodom, ki so od daleč prišli ter skazali zadnjo čast najnemu očetu

Josipu Smerdu

ter ga spremili k pogrebu. Žaluoja

Franjo Smerdu, sin,
Ana Smerdu,
rojena Lenarčič, žena.

V Bazovici, 6. januarja 1879.